

Notă Informativă
la proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la desemnarea operatorului pieței energiei electrice

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la desemnarea operatorului pieței energiei electrice a fost elaborat de către Ministerul Energiei.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul Hotărârii Guvernului a fost elaborat în temeiul art. 4 alin. (1) lit. k) și art. 82¹ din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, precum și considerând demersurile adresate de către SRL „Operatorul Pieței de Energie M” și SA „OPCOM” privind desemnarea SRL „Operatorul Pieței de Energie M” filială a SA „OPCOM” înregistrată în Republica Moldova, ca operator al pieței de energie electrică.

Unul din obiectivele Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică reflectate în art. 3 constă în organizarea și asigurarea funcționării pieței energiei electrice în condiții de transparență, de competitivitate și de nediscriminare, integrarea acesteia în piața regională și europeană, crearea condițiilor necesare pentru asigurarea concurenței pe piața energiei electrice, iar conjuncturile stabilite pe piața energiei electrice din anul 2022 în contextul crizei energetice, au evidențiat insuficiența instrumentelor necesare bunei funcționări a pieței de energie electrică.

În contextul în care, începând cu data de 1 iunie 2022, au intrat în vigoare Regulile pieței energiei electrice aprobate prin Hotărârea Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) nr. 283/2020, întru avansarea dezvoltării pieței energiei electrice, pentru Republica Moldova devine imperativă crearea/desemnarea unui Operator al pieței de energie electrică care să organizeze piețele locale pe termen scurt, Piața pentru ziua următoare (PZU) și Piața pe Parcursul Zilei (PPZ) și să asigure o viitoare cuplare a acestora cu alte piețe centralizate din Europa, (Single Day-Ahead Coupling (SDAC) și Single Intraday Coupling (SIDC), or în lipsa unui asemenea operator nu se poate crea o piață cu adevărat concurențială și funcțională.

Astfel, întru desemnarea unui operator al pieței de către Guvern cadrul juridic sectorial, Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică a fost completat cu prevederi ce se referă la criteriile la care trebuie să corespundă entitatea care va fi desemnată în calitate de operator al pieței în Republica Moldova.

Prin urmare conform prevederilor art. 82¹ din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică Guvernul desemnează operatorul pieței energiei electrice dintre agenții

economici **care și-au exprimat intenția de a organiza piețe organizate de energie electrică**, în baza următoarelor criterii:

a) Este filială înregistrată în Republica Moldova a unui operator desemnat al pieței energiei electrice dintr-o țară membră a Uniunii Europene sau a Comunității Energetice;

b) Operatorul proprietar are experiență în organizarea pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei și a pieței organizate a contractelor bilaterale de energie electrică precum și în funcționarea cuplată internațional a piețelor;

c) Operatorul proprietar are capacitatea de a asigura cuplarea efectivă a pieței energiei electrice pentru ziua următoare și a pieței energiei electrice pe parcursul zilei din Republica Moldova cu piețele similare integrate la nivel european.

Desemnarea operatorului pieței energiei electrice va contribui la:

-Funcționarea eficientă a pieței energiei electrice;

În acest sens operatorul pieței are responsabilitatea de a gestiona și de a facilita tranzacțiile și operațiunile pe piața de energie electrică. Prin intermediul operatorului pieței energiei electrice, piața poate funcționa mai eficient, asigurându-se o aprovizionare mai bună cu energie și optimizând utilizarea resurselor disponibile.

-Transparență și concurență;

Operatorul pieței energiei electrice promovează transparența și concurența pe piața de energie. Prin stabilirea și aplicarea regulilor corecte și echitabile, se creează un mediu de piață în care toți participanții au șanse egale de a concura, ceea ce poate duce la prețuri mai competitive pentru consumatori.

-Gestionarea riscurilor;

Prin activitatea eficientă a operatorului pieței energiei electrice, se va contribui la gestionarea riscurilor legate de furnizarea și tranzacționarea energiei electrice. Acest lucru este important pentru a preveni fluctuațiile semnificative ale prețurilor și pentru a asigura stabilitatea aprovizionării cu energie electrică.

-Creșterea încrederii investitorilor;

Creșterea încrederii în piața energiei electrice, în dezvoltarea infrastructurii și a capacităților de producție a energiei prin creșterea atractivității pieței Republicii Moldova gestionate de un operator al pieței energiei electrice.

Considerând că SRL „Operatorul Pieței de Energie M”, reprezintă o filială a SA „OPCOM”, este de menționat că pe parcursul ultimilor ani piețele de energie administrate de către societatea „OPCOM” SA în România s-au evidențiat prin rezultate remarcabile, reflectate atât prin creșterea continuă a cantităților tranzacționate, sprijinind consolidarea prețului spot ca punct de referință pentru tranzacționarea energiei pe termen lung, cât și prin existența semnalelor de preț convingătoare pentru diferite orizonturi de

tranzacționare. Aceste realizări au fost posibile datorită interesului real al participanților la piața energiei în utilizarea mediilor organizate furnizate de către SA „OPCOM”.

În plus, SA „OPCOM” a continuat în mod consecvent și eficient să desfășoare activități specifice pentru susținerea integrării pieței de energie din România în cadrul pieței europene unice de energie. Ceia ce s-a realizat în deplină conformitate cu procesul european dedicat acestui obiectiv strategic, punând un accent deosebit pe asigurarea unei funcționări sigure, fiabile, eficiente și corecte a mecanismelor de tranzacționare, precum și pe coerența programelor de dezvoltare.

În acest sens, important de menționat că SA „OPCOM” este membru a asociațiilor după cum urmează:

- Asociația internațională a burselor de energie (APEX)¹;
- Asociația burselor europene de energie (Europex)²;
- Comitetul Național Român al Consiliului Mondial al Energiei (CNR-CME)³;
- Societatea Inginerilor Energeticieni din România (SIER)⁴;
- Asociația Patronală ENERGIA⁵.

Calitatea de membru a OPCOM în Asociația Internațională a Burselor de Energie (APEX) și Asociația Burselor Europene de Energie (Europex) este deosebit de importantă pentru piața energiei electrice din Republica Moldova, din motive cum sunt:

Acces la resurse și cunoștințe, fiind membru al acestor asociații, SA „OPCOM” beneficiază de acces la resurse și cunoștințe valoroase în domeniul energiei, ce include schimbul de experiență, rapoarte de piață, cercetări și date relevante pentru piața energetică.

Standarde și reglementări, asociațiile precum APEX și Europex joacă un rol important în dezvoltarea standardelor și reglementărilor pentru piețele energetice (inclusiv Uniunii Europene). Ca membru, SA „OPCOM” poate influența și contribui la aceste procese, asigurând că acestea sunt conforme cu nevoile și interesele companiei și Statului în care activează.

Colaborare internațională, membrilor li se oferă o platformă pentru colaborare internațională și networking. Acest lucru poate duce la o cooperare mai strânsă cu alte burse de energie, operatori de piață și autorități din alte țări, ceea ce poate facilita tranzacțiile și interconectarea pe plan internațional.

Acces la informații și tendințe de piață, prin intermediul acestor asociații, SA „OPCOM” poate accesa informații despre tendințele și evoluțiile din piața energetică

¹ <https://www.theapex.org/about/>

² <https://www.europex.org/about/association/#who>

³ <https://cnr-cme.ro/despre-noi/cine-este-cnr-cme/>

⁴ <http://www.sier.ro/>

⁵ <http://www.apen.ro/>

la nivel internațional, ceea ce îi permite să fie mai bine pregătită pentru a răspunde schimbărilor din domeniul energetic.

Aceste avantaje pot contribui la îmbunătățirea poziției operate de SA „OPCOM” pe piața energetică și la îndeplinirea cu succes a obligațiilor și atribuțiilor stipulate pentru acesta în Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.

Este de menționat că, acțiunea privind stimularea concurenței pe piața energiei electrice și inițierea pregătirii pentru lansarea piețelor organizate prin desemnarea operatorului comercial al pieței energiei electrice și desemnarea acestuia în calitate de Operator al Pieței Energiei Electrice Desemnat (OPEED), este inclusă în Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2023.

Totodată, dezvoltarea pieței energiei electrice, prin desemnarea operatorului pieței energiei electrice și dispunerea creării pieței centralizate a energiei electrice este inclusă în Foaia de parcurs pentru sectorul electroenergetic din Republica Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 409/2015.

De asemenea, crearea operatorului/operatorilor de piață pentru energie electrică reprezintă o măsură de asigurare a îndeplinirii obiectivului specific prevăzut la pct. 160 din Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 102/2013, care prevede că *„pentru perioada 2013-2020, Republica Moldova va demara implementarea unui cadru de piață instituțional și operațional eficient atât pentru sectorul energiei electrice, cât și pentru cel al gazelor naturale cu actori de piață licențiați, înregistrați ca participanți pe piață și complet responsabili de acțiunile lor în cadrul zilnic de pe piață, însemnând furnizare și consum conform aranjamentelor comerciale (bilaterale și/sau participarea pe piața spot)”*.

Mai mult ca atât, importanța instituirii și desemnării unui filialei SA „OPCOM” înregistrate în Republica Moldova, în calitate de operator al pieței de energie electrică în Republica Moldova, inclusiv operator al pieței energiei electrice desemnat, în vederea integrării pieței energiei electrice din Republica Moldova în piața internă de energie electrică a Uniunii prin cuplarea piețelor a stat la baza semnării la data de 11 decembrie 2023 a unui Memorandum de Înțelegere dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din Republica Moldova și România.

În considerarea acestor rezultate notabile și a angajamentului constant pentru promovarea integrității și eficacității pieței de energie, se constată necesitatea desemnării SRL „Operatorul Pieței de Energie M” pentru îndeplinirea rolului de Operator al Pieței de Energii Electrice în Republica Moldova.

Având în vedere dezideratul privind asigurarea unei bune funcționării a pieței energiei electrice în condiții de transparență, de competitivitate, care impune crearea/desemnarea unui Operator al pieței de energie electrică care să organizeze piețele locale pe termen scurt, piața pentru ziua următoare și piața pe parcursul zilei și care să asigure o viitoare cuplare a acestora cu alte piețele europene, iar angajamentele asumate către partenerii de dezvoltare și Secretariatului Comunității Energetice presupun crearea unui operator de piață în cel mai scurt timp, este necesar ca Hotărârea Guvernului privind la desemnarea operatorului pieței energiei electrice să intre în vigoare o dată cu publicarea acesteia în Monitorul Oficial.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul Hotărârii Guvernului nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Totodată, este de menționat faptul că desemnarea operatorului pieței energiei electrice și lansarea piețelor organizate reprezintă angajament asumat în calitate de parte contractantă la Tratatul de constituire a Comunității Energetice.

Mai mult ca atât, necesitatea numirii și desemnării unui operator al pieței de energie electrică reprezintă un element fundamental al Pachetului privind integrarea piețelor de energie electrică (Electricity integration package) aprobat prin Decizia Consiliului Ministeriale al Comunității Energetice 2022/03/MC-EnC.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Hotărârii de Guvern prevede desemnarea în calitate de operator al pieței de energie electrică a Societății cu Răspundere Limitată „Operatorul Pieței de Energie M”, în temeiul art. 4 alin. (1) lit. k) și art. 82¹ din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.

Societatea cu Răspundere Limitată „Operatorul Pieței de Energie M”, în calitate de operator al pieței de energie electrică va deține și va îndeplini drepturile, obligațiile și atribuțiile stipulate în Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.

5. Fundamentarea economico-financiară

În partea ce ține de costurile privind operarea piețelor organizate de energie electrică urmează a fi suportate de operatorul desemnat și de către participanții la piață în conformitate cu prevederile Regulilor pieței de energie electrică.

Impactul desemnării Operatorului Pieței Energiei Electrice introducerii conceptelor nu poate fi cuantificat deoarece nu există criterii de referință la situația existentă.

Totodată, participanții la piețele organizate de energie electrică, administrate de operatorul pieței energiei electrice, vor fi obligați să-i achite acestuia tariful reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice, în conformitate cu prevederile Legii

nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și cu Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifului reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice aprobate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetic nr.395/2019.

Dar considerând beneficiile majore legate de instituirea și asigurarea funcționalității piețelor organizate de energie electrică, cum ar fi liberalizarea totală a pieței, creșterea numărului de participanți, eficientizarea activității, obținerea unor prețuri mai mici pentru consumatorii finali, cărora li se furnizează energia electrică, costurile suportate de participanții la piața energiei electrice vor fi incomparabile.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul elaborat se încadrează în cadrul normativ în vigoare, iar promovarea acestuia și eventuala sa aprobare nu va genera ca consecință necesitatea amendării altor acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu art. 9 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, odată cu transmiterea de către Cancelaria de Stat spre avizare/expertizare, proiectul hotărârii Guvernului și nota informativă la acesta vor fi publicate spre consultare publică pe pagina web oficială a Ministerului Energiei și pe www.particip.gov.md. Astfel, propunerile și obiecțiile aferente proiectului vor fi luate în calcul, în procesul de definitivare al acestuia.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție, conform art. 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele acesteia vor fi incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul hotărârii de Guvern nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul urmează a fi supus expertizei juridice, conform art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele examinării acesteia vor fi reflectate în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

11. Constatările altor expertize

Proiectul nu conține aspecte ce vizează reglementarea activității de întreprinzător, respectiv, nu va fi necesară elaborarea Analizei de impact.